

KUOPIO

Kuopion alueen ajankohtaiset tavoitteet

3.4.2023

Kuopio on kestävästi ja pitkäjänteisesti kasvanut yliopistokaupunki, itäisen Suomen keskus ja maan 8. suurin kaupunki. Väkiluku vuoden 2022 lopussa oli 122 590. Kuopiossa on monipuolinen elinkeinorakenne ja vahvaa osaamista, tutkimus- ja kehittämistyötä sekä yritystoimintaa maailmanluokan terveys- ja hyvinvointihaasteiden ratkomiseen. Kuopion visio 2030 on 'Hyvän elämän pääkaupunki'. Kuopio jatkaa jo kolmatta vuotta peräkkäin Suomen toiseksi vetovoimaisimpana kaupunkina Tampereen jälkeen tuoreen T-Median tutkimuksen mukaan. Asuntorakentaminen on vilkasta, ja v. 2022 valmistui runsaat 1 400 asuntoa. Helmi-kuun työttömyysaste oli 10,2 %. Työttömänä oli 5961 henkeä. Vuonna 2021 on sovittu valtion kanssa sekä MAL-sopimus ja innovaatio toiminnan ekosysteemisopimus terveys- ja vesiosaamiseen painottuen. Lisäksi osallistutaan valtakunnalliseen työllisyyskokeiluun. Pohjois-Savon ja Kuopion kehittämisen kärkiä ovat kone- ja energiateknologia, metsäteollisuus, elintarvikkeet, hyvinvointiteknologia, matkailu, älykäs vesijärjestelmä sekä biojalostus. Vihreän siirtymän kehitys- ja tukitoiminnot ovat tärkeitä kaikille toimialoille, esimerkiksi energian tuotannossa ja kestävä matkailun kehittämisessä.

Kuopion alueen ajankohtaisia tavoitteita ovat:

Kuopion alueen saavutettavuutta on parannettava niin maanteitse kuin Savonradan osalta

Savon radan välityskyvyn parantaminen tulee nostaa kärkihankkeeksi. Savon radan matka-ajat ovat muuta Suomea merkittävästi heikkommat. Venäjä-yhteyksien katkeamisen seurauksena teollisuuden raaka-ainetalous kotimaistuu ja etenkin puukuljetukset ruuhkauttavat jo entuudestaan huonon välityskyvyn omaavaa Savon rataa. Liikenne on kasvanut Savon radalla selvästi enemmän kuin muulla rataverkolla ja se on ylituuhkautunut ja haittaa myös henkilöliikenteen sujuvuutta. Kuopion henkilö- ja tavararatapiihanke tulee toteuttaa suunnitellussa laajuudessa ja Kuopion tavararatapiha tulisi nostaa pikimmiten valtion väyläverkon investointiohjelmassa toteutettavaksi hankkeeksi. Savon rataa on parannettava osana Itärahanketta.

Valtion väylien investointiohjelmassa todetaan, että Vt5 Leppävirta–Kuopio on Itä-Suomen liikennestrategian kärkihanke. Vt5:n parantaminen on nostettava vuoden 2024 toteutusohjelmaan. Hanke parantaa merkittävästi tieosuuden liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta, jolloin mm. elinkeinoelämän kuljetusten toimintavarmuus ja matka-aikojen ennustettavuus paranevat. Hanke on ensiarvoisen tärkeä Pohjois-Savon kasvun kärkialojen ja kärkiyritysten kuljetuksille. Jatkossa korjaustarvetta Vt5:llä on myös Siilinjärvi-lisämi-välillä.

Valtakunnallisesti merkittävä poikittaisväylä Vt 9 tarvitsee sille esitettyjen parannustoimenpiteiden pikaista käynnistämistä kohdassa Riistavesi/Melalahti. On huolehdittava vähäliikenteisen väyläverkoston kunnostamisesta, riittävästä lentoliikenteen vuoro- ja tarjonnasta ja riittävästä tietoliikennesyhteyksistä. Laajempaan huoltovarmuuteen liittyvät näkökohdat tulee huomioida, koska alue on merkittävä teollisuuden ja alkutuotannon aluetta. Valtion väyläinvestointien vaikuttavuuden arviointikriteereihin tulee sisällyttää myös aluetalousvaikutukset. Sujuvat poikittaisyhteydet sekä yhteydet pohjoiseen suuntaan tulee vahvemmin huomioida valtakunnallisessa väylien suunnittelussa.

Kaupunkipolitiikkaa on vahvistettava sopimuksellisten kumppanuuksien avulla

Suurilla kaupungeilla tulee olla isompi rooli sopimuksellisuuden kautta valtion kanssa. Kuopiolla on valtion kanssa 12-vuotinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus sekä 8-vuotinen innovaatio toiminnan ekosysteemin sopimus. Sopimusten jatkuvuus ja tasavertaisuus uusien ja vanhojen sopimusten välillä tulee turvata. MAL-sopimusten tulee olla jatkossakin 12-vuotisia, ja kolmen uuden MAL-seudun Jyväskylän, Kuopion ja Lahden tulee olla samanarvoisia entisten kanssa tukirahoituksen saannissa. Uusien valtion tuettujen asuintalojen hankintahinnat ovat kohooneet myös uusilla MAL-kaupunkiseuduilla. Asumisen rahoitus- ja kehittämissuunnitelmassa (ARA) tulisi vahvemmin huomioida hankkeiden kustannustason nousu.

Itäisen Suomen elinvoimatyössä tulee keskuskaupungeilla olla merkittävä rooli. Kaupungit ovat keskeisiä alueidensa kumppaniverkostojen kokoajina ja toimintaedellytysten kehittäjinä. Osana itäisen Suomen visiotyötä keskuskaupungit esittävät, että työ- ja elinkeinoministeriön johdolla valmisteltaisiin maakuntien keskuskaupunkien kanssa yhteinen kaupunkisopimus alueen elinvoiman vahvistamiseksi.

Osaavan työvoiman saatavuus turvattava ja oppilaitoksia vahvistettava

Pohjois-Savon talouden kasvua ja uudistumista rajoittaa yhä enemmän työvoiman saatavuus. **Korkeakoulujen** Itä-Suomen yliopiston ja Savonia ammattikorkeakoulun **toimintaedellytyksistä ja jatkokehitysmahdollisuuksista tulee huolehtia** myös hiljattain tehtyjen tekniikan alojen koulutuslaajennusten jälkeen. On herännyt huolta Suomen korkeakoulutuksen jälkeen jääneisyydestä, lisäksi Savonia AMK:n resurssit on takavuosina supistettu verrokkikorkeakouluja enemmän. Myös **toisen asteen ammatillisen koulutuksen resurssit** ja toimintaedellytykset vaikuttavat elinvoimaisuuteen (Savon ammattiopisto Sakky ja Ylä-Savon ammattiopisto YSAO) ja niistä tulee huolehtia ja turvata oppilaitosten jatkokehittäminen.

TKI-edellytyksistä huolehdittava, yliopistosairaalisän laskentaan korjaus ja Kuopion Pelastusopisto vakiinnutettava**Terveyteen ja hyvinvointiin painottuvan osaamiskeskittymän toimintaedellytykset ja kehittyminen on turvattava.**

Hyvinvointialueiden rahoitusmalliin tulee tehdä korjaus yliopistosairaalan laskentatavan kohdalla. Yliopistosairaalisän valtakunnallinen kokonaismäärä on liian matala, eikä riitä kattamaan kaikkia yliopistollisen sairaalan ylläpitämisestä ja sille säädetyistä tehtävistä aiheutuvia kustannuksia. Yliopistosairaalisän kohdentaminen hyvinvointialueen väestömäärän perusteella on epäoikeudenmukainen, eikä liity yliopistollisen sairaalan velvollisuuksien, kuten tutkimus- ja opetustoiminta, laajuuteen millään tavalla. Oikeudenmukaisempi tapa olisi perustaa jako yhteistoiminta-alueen väestömäärään. KYS on merkittävä elinkeinopoliittinen TKI-kehitysalusta sekä maan johtavia opetussairaaloita yhdessä Itä-Suomen yliopiston kanssa. Kuopiossa tehdään huipputason kansainvälistä tutkimusta sydän- ja verisuonitautien, metabolisten ja neurologisten sairauksien sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksien parissa sekä terveysdatan hyödyntämisessä. Terveyssektorin ytimessä toimii avoin innovaatioekosysteemi Kuopio Health. Terveysalan työpaikkoja on Kuopiossa yli 5 000 ja terveyteen kytkeytyviä yrityksiä on Kuopion alueella kaikkiaan yli 1 000. Yliopistollinen kampus sijaitsee Kuopion keskustan tuntumassa Savilahdessa, joka on myös kolmen kouluasteen kotipaikka, vähähiilisten ratkaisujen smart city -kokeilualue ja uusi kaupunginosa, jossa toimii yli 20 000 osaajaa, huippuammattilaista, opiskelijaa jne.

Valtakunnallisen sisäministeriön alaisen Pelastusopiston toimintaedellytykset on edelleen turvattava sekä toimintaa kehitettävä ja vahvistettava Kuopiossa

Pelastusopiston toimintaedellytykset tulee pikaisesti varmistaa ja alan tutkintokoulutus keskittää Kuopioon. Pelastusopiston rahoitus sekä jatkokehittäminen on turvattava. Pelastusopisto pystyy vastaamaan lisääntyneeseen pelastustoimen työvoimatarpeeseen kouluttamalla laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan koulutusjärjestelmää ollaan uudistamassa vastaamaan kansallisia tarpeita ja toimintaympäristön muutosta. Pelastusopistolle on taattava riittävät resurssit tutkintokoulutusjärjestelmän suunnitteluun ja toteutukseen, mukaan lukien muutoksen edellyttämä muunto- ja täydennyskoulutus. Tulee mahdollistaa resurssit myös TKI-toimintaan sekä monialainen yhteistyö ja vuoropuhelu kansallisesti ja alueellisesti sidosryhmien kanssa.

Kuopion alueen rooli ja vahvuudet tulee huomioida turvallisuus- ja huoltovarmuusasioissa sekä Suomen tuleviin hävittäjähankintoihin liittyvässä kehittämisessä sekä turvallisuusalan osaamisen laajemmassa kehittämisessä. Pelastusopisto on siviilivalmiuden, varautumisen ja kansainvälisen pelastustoiminnan erityisosaaja. Pelastusopistolla Kuopiossa on erinomainen harjoitusalue ja muut turvallisuusalan oppimisympäristöt. Pelastusopisto, puolustusvoimien Rissalan tukikohta ja varuskunta sekä alueen korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten turvallisuusosaaminen muodostavat yhdessä merkittävän kokonaisuuden ja kehittämispotentiaalin, jonka pohjalta on rakentamassa valtakunnallinen turvallisuuden osaamiskeskittymä.

Kuntatalous ja TE-palvelujen uudistus

Kuntien taloudellisesta asemasta on huolehdittava. Hyvinvointialueisiin siirtyminen ei saa heikentää kuntien taloudellista asemaa. Kunnat tarvitsevat valtiolta riittävän tuen myös pitkävaikutteisista kriiseistä selviytymiseen. Kunnille ei tule antaa uusia velvoitteita. Sote-rahoitusmallissa on huomioitava eri alueiden sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluiden järjestämisen todellinen rahoitustarve mahdollisimman kattavasti, tuotantokustannusten erot eri alueiden välillä sekä alueiden erityispiirteet.

TE-palvelut 2024-uudistus tulee toteuttaa joustavasti ja alueella jo toimivat tulokselliset käytänteet on turvattava: Kunnilla on luontainen rooli toimia työllisyys- ja elinvoimaekosysteemiensä kokoajana ja johtajana. Uudistuksen tarvitsemat resurssit tulee turvata. TE-palveluiden siirron onnistumisen kannalta on tärkeää siirtää työttömyysturvan rahoitusvastuuseen esitetyt muutokset osaksi sosiaaliturvan kokonaisuudistusta ja ajoittaa ne myöhempään ajankohtaan. Riittävän pitkä siirtymäaika antaa kunnille ja työllisyysalueille aikaa rakentaa toimivat paikalliset työllisyyspalvelut. Esitetyt rahoitusvastuun muutokset tulee siirtää myöhemmäksi, esimerkiksi vuoden 2027 alkuun edellyttäen, että asiakkaille tarjottavien palvelujen lainsäädäntöä on siihen mennessä uudistettu. TE-uudistus tulee toteuttaa siten, että kuntien rahoitusasema turvataan.

Muut ajankohtaiset tavoitteet:

- Maatilojen ahdinko tarvitsee nopeita korjausliikkeitä huoltovarmuuden turvaamiseksi. Kuopio on Suomen suurin maidon- ja naudanlihan tuottaja. Tilojen jatkuvuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta maatalous tarvitsee riittävän rahoituksen.
- Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asutun alueen status on huomioitava EU:n tulevien rahoituskausien valmisteluissa myös jatkossa eli v. 2027 jälkeisen ajan valmisteluissa. EU-tasolla tämä on jo lähtökohtaisesti vahvistettu.
- Kaupungeilla on merkittävä rooli ilmastonmuutoksen pysäyttämisessä ja vihreän siirtymän toteuttamisessa. Valtion tulee omalta osaltaan riittävästi tukea tätä ilmastotyötä, kuten siirtymistä uusiutuviin energiamuotoihin sekä kiertotalouden TKI- ja yritystoimintaa.

Tarvitaan päätöksiä, että alueemme on jatkossakin houkuttelevaa kasvun aluetta. Kuopio suurena suomalaisena yliopistokaupunkina ja itäisen Suomen kasvun ja vetovoiman keskuksena antaa oman merkittävän panoksensa koko Suomen kehitykselle.

Lisätietoja: Kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen, 044 718 2790, jarmo.pirhonen(at)kuopio.fi - strategiajohtaja Sirpa Lätti-Hyvönen, 044 718 2132, sirpa.latti-hyvonen(at)kuopio.fi

KUOPIO

